

18. april 2018

AJC-025-010b

Danske Forlags beretning

April 2017 – marts 2018

Temaer

Bestyrelsens beretning for april 2017 - marts 2018	2
Danske Undervisningsforlags beretning april 2017 – marts 2018	10
Medlemsmøder	17
Medlemmer af bestyrelse og forretningsudvalg	17
Repræsentanter i udvalg m.v.	18
Medlemmer	20

Bestyrelsens beretning for april 2017 - marts 2018

”Digitaliseringen på bogmarkedet er i øjeblikket mere udbudsrevet end efterspørgselsrevet”.

Det konkluderes i Bog- og Litteraturpanelets årsrapport 2017, som konstaterer, at digitaliseringen på udgivelsessiden har taget et kraftigt spring, men som samtidig noterer, at digitaliseringen af bogmarkedet ikke er uden paradokser. For selvom antallet af udgivne digitale titler er stigende, vokser omsætningen ikke med samme fart. Danske Forlag deler denne opfattelse, og sammenlignet med andre lande er danske forlag langt fremme på den digitale udbudsside. Hvis forbrugerne ønsker at læse e-bøger og lytte til lydbøger, kan de både købe og streame dem fra mange platforme – og ovenikøbet til markant billigere priser end de trykte bøger.

Forbrugerrådet Tænk beskyldte i en artikel i oktober 2017 bogbranchen for at *”modarbejde udviklingen med unødvendigt høje priser på e-bøger”*, og cheføkonom Martin Salomon udtalte, at *”..jeg oplever, at forlagene kører en politik for at sikre, at det går så langsomt som muligt”*.

Artiklen var anledning til, at Danske Forlag tog kontakt til bl.a. kulturordførerne og påpegede, at udtalelserne både er usaglige og udokumenterede og kommercielt problematiske, fordi Martin Salomon som talsmand for det statsstøttede Forbrugerråd udtaler sig fra en platform, hvor mange lægger til grund, at fakta og data er retvisende.

Forlagsbranchen satser og investerer i disse år store ressourcer i digitaliseringen og arbejder målrettet og seriøst med at udgive digitalt og være på digitale medier og platforme. Litteraturen er tilgængelig på mange digitale platforme, men rigtig mange forbrugere foretrækker at købe trykte bøger. Både forlag og nye digitale platforme som Mofibo og Storytel (samt eReolen) har investeret millioner af markedsføringskroner i det danske marked for at promovere nye streamingtjenester for e-bøger og lydbøger. En påstand om, at forlagsbranchen forsøger at modarbejde udviklingen, er grov, og Forbrugerrådet har da heller aldrig uddybet, hvilke faktuelle forhold den baserer sig på.

Forbrugerrådet havde undersøgt priserne på en række udvalgte titler som hhv. hardback og e-bog, og undersøgelsen viste, at e-bøgerne gennemsnitligt var 39 % billigere end hardback-bøgerne. E-bøgerne er altså markant billigere, men Martin Salomon udtalte alligevel, at *”det er helt klart en forkert prissætning i forhold til de reelle omkostninger, der er forbundet med e-bogen...”* og fortsatte: *”Det burde være væsentligt billigere at købe en e-bog end en trykt bog, fordi omkostningerne til produktion og distribution er meget lavere, og fordi miljøomkostningerne ved den trykte bog er meget højere. Der er selvfølgelig opstartsomkostninger, men ellers er der ingen grund til, at e-bøger er så dyre”*.

Udtalelserne var anledning til, at Danske Forlag understregede, at skrivning, oversættelse, illustrationer, redaktion, markedsføring m.m. er ens, uanset om bogen udgives på tryk eller digitalt. Den europæiske forlæggerforening, FEP, har blandt medlemmerne lavet undersøgelser, som viser, at hvis man

producerer en titel alene som en e-bog, så er der besparelser på mellem 15-20 %. Besparelserne ligger i hovedsagen på print og distribution, men forlagenes og forfatternes kerneydelser ift. bogproduktion ligger hverken indenfor print eller distribution. Dertil kom, at Forbrugerrådet havde overset e-bøgernes primære salgskanal, streamingtjenesterne, som har ca. 80-90 % af forlagenes omsætning af e-bøger. Hvis en forbruger blot læser mere end én e-bog eller lydbog om måneden, så er enhedsprisen en helt anden end de udsalgspriser, som Forbrugerrådet havde hentet frem.

Udtalelserne fra Forbrugerrådet Tænk viser med al tydelighed, at forlagsbranchen ligesom mange andre digitale indholdsleverandører kæmper med den udfordring, at der både inden for forbruger- og det politiske univers er udtalte forventninger om, at digitalt indhold skal være markant billigere end det trykte produkt. Der ligger en udfordring for branchen i at få forklaret, at litteratur og læremidler af høj kvalitet har en pris, som afspejler forlagenes omfattende investeringer.

Ophavsretten

Ophavsretten er en helt fundamental rammebetingelse for forlagsvirksomhed og derfor et af forenings hovedindsatsområder. En grundlæggende forudsætning for forlagenes investeringer i nyt indhold er tillid til, at den ophavsretlige beskyttelse giver mulighed for at kapitalisere på investeringerne. Ophavsret er en forudsætning for vækst og innovation i forlagsbranchen.

EU har som led i realiseringen af EU's digitale indre marked igangsat et større reformarbejde, som sigter mod en harmonisering af de ophavsretslige regler. Reformplanerne på hhv. uddannelses- og biblioteksområderne vil kunne få mærkbare konsekvenser for forlagenes Copydan-indtægter samt for mulighederne for at opbygge et bæredygtigt og innovativt e-bogsmarked. Danske Forlag har siden reformarbejdets igangsætning arbejdet med at fortælle både nationale og EU-beslutningstagere om reformplanernes betydning for fremtidige investeringer i dansk litteratur og læremidler.

I Danske Forlag har vi i 2017 fortsat samarbejdet med andre autor-, udgiver- og producentorganisationer om at fokusere på at synliggøre, at de modeller, vi har i Danmark, og som er baseret på aftaler og aftalelicenser, fremmer den digitale udvikling og fremmer skabelsen af ny litteratur og læremidler samt nye innovative tjenester. Vi har prioriteret at arbejde for en fælles dansk holdning blandt rettighedshaverorganisationerne og tror, at det er en ikke uvæsentlig årsag til, at der blandt danske politikere er udtrykt enstemmig opbakning til aftalebaserede modeller.

Danske Forlag har valgt at fokusere på, at:

- aftalebaserede løsninger respekteres i bestemmelserne om brug af værker i undervisning
- der betales rimeligt vederlag for brug af værker i undervisning
- det bliver lovfæstet, at forlag, der har erhvervet rettigheder fra forfattere, også har en ret til en andel af kompensationen ved vederlagsordninger, og at
- aftalefrihed bevares i aftaleforholdet mellem forlag og forfattere.

Beskyttelse af rettigheder

Danske Forlag er medlem af [RettighedsAlliancen](#), så håndhævelse af medlemmernes digitale rettigheder på internettet kan varetages professionelt i samarbejde med andre kreative brancher. Direktør Christine Bødtcher-Hansen er formand for RettighedsAlliancens bestyrelse. Også i forhold til det politiske arbejde med at få styrket rammerne for håndhævelsen af rettighederne på internettet er det en stor fordel og styrke, at de kreative brancher står samlet.

RettighedsAlliancen og medlemsorganisationerne har gennem flere år arbejdet for at få nedsat en såkaldt IP (Intellectual Property)-taskforce. Det var derfor en positiv nyhed, at regeringen i efteråret 2017 besluttede at etablere en forsøgsordning for politiets og anklagemyndighedens behandling af straffesager om IP-krænkelser. Taskforcen skal bestå af 5-6 efterforskere og det antal anklagere, der viser sig nødvendigt. Det er med inspiration fra de tiltag og erfaringer, der er gjort i andre lande, blandt andet i England, hvor man også optrapper indsatsen mod cyberkriminelle.

[Læs mere på RettighedsAlliancens hjemmeside](#)

Vi oplever fortsat, at branchen ift. ulovlig kopiering primært er udfordret på lærebogsområdet. Se nærmere herom i Danske Undervisningsforlags beretning nedenfor, som i 2017 har haft særligt fokus på kampagnen [Os Der Elsker Viden](#).

Der har været flere tilfælde, hvor de delte lærebøger stammer fra Nota (Nota er en institution under Kulturministeriet, der producerer og udlåner tekster, der er gjort tilgængelige for mennesker med læsehandicap). Danske Forlag har haft dialog med Nota for at få Nota til at tage medansvar for, at de digitale lærebøger, som Nota sender ud til de studerende, ikke misbruges. Nota har i 2017 taget en række tiltag, hvor e-bøger f.eks. tilføjes en visuel individualiseret mærkning, og underviseres downloadmuligheder er blevet begrænset til 10 % af en e-bog.

Med henblik på forlagenes eget arbejde med at forebygge ulovlig kopiering har Danske Forlag i samarbejde med Publizon og Saxo i 2017 udarbejdet en række anbefalinger til medlemmerne om beskyttelse og information om, hvad der er lovligt ift. deling.

Bibliotekerne og e-bøgerne

I foråret 2017 skærpede kulturministeren og flere kulturordførere tonen ift. at varsle et lovindgreb, som skulle sidestille bibliotekernes udlån af e-bøger med udlånet af fysiske bøger. Baggrunden var politisk utilfredshed med, at flere forlag stod udenfor eReolen, og kulturministeren meldte ud, at et lovindgreb ikke var usandsynligt, hvis forlagene ikke inden årets udgang havde indgået bredere dækkende aftaler.

Danske Forlag meddelte ministeren, at forlagene ønskede at forhandle en vejledende minimumsaftale om udlån af e-bøger på folkebibliotekerne, som ville kunne vinde bred tilslutning fra forlagene og dermed sikre tilgængelighed for lånerne. Vi henviste til, at vi i Danmark har tradition for og generelt gode erfaringer med at løse tingene ad aftalevejen, og at den fleksible aftalevej på den lange bane er i alles

interesse, da aftaler i forhold til det litterære kredsløb sikrer en udvikling, hvor der også fremover skrives og udgives litteratur af høj kvalitet. En forhandling skulle selvsagt foregå indenfor de konkurrenceretlige rammer, og Danske Forlag indledte derfor en dialog med Konkurrencestyrelsen. Konkurrencestyrelsens tilbagemelding var af så generel karakter, at en forhandling med eReolen ikke kunne indledes, før der var indhentet et advokatresponsum. For at undgå at påføre foreningen unødvendige advokatomkostninger tog Danske Forlag kontakt til eReolen for at afdække, om eReolen overhovedet var interesseret i en central forhandling, som skulle sikre bred tilgængelighed af alle titler på en række vilkår, som lagde sig op af dem, som er skitseret i den dom fra EU-Domstolen, som giver mulighed for udlån. eReolen afslog en sådan central forhandling med henvisning til, at eReolen ønskede mere liberale udlånsprincipper end dem, der var lagt op til af EU-domstolen.

Danske Forlag tog herefter kontakt til kulturministeren og kulturordførerne og afholdt en række møder, hvor fokus bl.a. var at oplyse om, hvor forlagene og læserne er ift. e-bøger, og understrege, at spørgsmålet om bibliotekernes udlån af e-bøger ikke handler om "for eller imod" den digitale udvikling, men om, hvor stor en offentlig spiller skal være i et nyt marked, hvor nye digitale kommercielle spillere skal finde fodfæste. Samtidig understregede vi, at det er Danske Forlags opfattelse, at EU-dommen kun giver begrænset adgang ift. udlånsvilkår, og at ingen andre europæiske lande har lavet lovindgreb overfor udlån af e-bøger.

I november 2017 offentliggjorde Foreningen eReolen en rapport med "*positioneringsstrategi for, hvordan eReolen fremadrettet kan positionere sig for at styrke sin position på lydbogsmarkedet.*" Rapporten indeholdt analyser af markedets kommercielle tjenester samt anbefalinger til, hvordan eReolen kan lade sig inspirere af de kommercielle tjenesters funktionaliteter, samtidig med at det konkluderes, at "*eReolen har en helt unik position, når det kommer til pris, som aldrig vil kunne blive matchet af kommercielle konkurrenter. Det er den helt store force og den primære årsag til at vælge eReolen fremfor konkurrenterne.*"

Rapporten var en anledning til, at Danske Forlag kontaktede kulturministeren og kulturordførerne med det budskab, at rapporten skaber enorm usikkerhed om eReolens fremtidige strategi. Danske Forlag understregede, at med de ambitioner for eReolen, som blev lagt for dagen i rapporten, samt med tydeliggørelsen af, hvor vigtig prisen opleves for brugernes valg af tjeneste, er det tydeligt, at et lovindgreb, som fjerner den sidste "barriere" ift. indholdsdelen, kan risikere at få mærkbare og vidtrækkende konsekvenser for mulighederne for at have et kommercielt levedygtigt marked.

Den 21. december 2017 meddelte Gyldendal, Rosinante, Modtryk og Alvilda, at der var indgået aftaler med eReolen, og den 6. februar meddelte Gads Forlag, at der var indgået aftale. Det politiske arbejde med at undgå et lovindgreb blev dermed foreløbigt indstillet.

Tilgængelighed for syns- og læsehandicappede

I samarbejde med forfatterforeningerne tog Danske Forlag tilbage i foråret 2014 initiativ til at igangsætte forhandlinger med Nota om lovliggørelse af Notas produktion af e-bøger til læse- og synshandicappede. Foreningernes overordnede budskab er, at digitaliseringen og det stigende udbud af e-bøger

giver nye forbedrede muligheder for at give de læsesvage adgang til litteraturen, og det er åbenbart, at disse nye muligheder skal udnyttes. På nogle områder vil forlagene på kommercielle vilkår kunne udnytte den nye teknologi til at tilgodese de læsesvage, og på andre områder, hvor forlagene ikke udnytter de kommercielle muligheder, kan det være oplagt, at Nota tilgodeser de læsehandicappede.

Forhandlingerne har været langvarige, men der er blevet indgået en fremadrettet aftale med Nota om udlån fra Nota Classic-samlingen (dvs. ikke Studieservicesamlingen). Aftalen omfatter de værker, som ikke er kommercielt udgivet i et format, som er tilgængeligt for de læsehandicappede. Hvis der foreligger en e-bog i et tilgængeligt format, vil Nota forhandle direkte med forlaget om vilkårene for udlån til Notas brugere.

Danske Forlag har løbende haft dialog med Nota om at udarbejde og offentliggøre retningslinjer for tilgængelighed for læse- og synshandicappede og har i 2017 offentliggjort Retningslinjer for tilgængelighed i elektroniske tekster samt afholdt medlemsmøde, hvor retningslinjerne blev gennemgået. Danske Forlag har endvidere taget initiativ til dialog mellem forlag, Nota og forhandlere om, hvordan det sikres, at salgspplatformene også er tilgængelige. Dialogen er planlagt til at fortsætte i 2018.

Der pågår fortsat forhandlinger om betaling af vederlag for Notas udlån af e-bøger på trade-området i perioden 1. januar 2011 frem til Copydanaftalens godkendelse den 17. marts 2017. Der pågår endvidere forhandlinger med Undervisningsministeriet om udlån af e-bøger i Studieserviceordningen og fra Materialesamlingen. Undervisningsministeriet har flere gange aflyst forhandlingerne bl.a. med henvisning til uklare juridiske rammer.

Undervisningsministeriets tilbageholdenhed skyldes formentligt, at EU-Kommissionen i sommeren 2017 vedtog et direktiv om implementering af den såkaldte Marrakesh-traktat, som er en international traktat om læsehandicappedes adgang til bl.a. litteratur. Danske Forlag har i samarbejde med forfatterforeningerne nationalt samt i samarbejde med FEP på EU-plan arbejdet for at sikre, at der også tages hensyn til rettighedshavernes legitime interesser, og dette har der været bred opbakning til fra den danske regering. Det var derfor positivt at notere, at kulturministeren i sin pressemeddelelse i forbindelse med Kommissionens direktivvedtagelse udtalte, at *"Rettighedshaverne spiller en vigtig rolle i forhold til at sikre et godt udbud af materiale til brug for personer med syns- og læsehandicap, og jeg er derfor tilfreds med, at vi med aftalen i vid udstrækning kan bevare et incitament for forfattere og forlag til at producere litteratur i handicappede formater."*

Kommissionens direktiv skal nu implementeres i dansk ret, og i februar 2018 fremsatte Kulturministeren et lovforslag i høring. Lovforslaget indebærer, at der i dansk ret kommer en bred hjemmel til at producere lyd- og e-bøger til de læsehandicappede, men under en tvangslicens, således at der skal betales vederlag til ophavsmændene. Danske Forlag har i sit høringssvar valgt at fokusere på, at de nye undtagelsesregler skal begrænses til at omfatte udgivelser, som det kommercielle marked ikke allerede har udgivet i formater, som er tilgængelige for de læsehandicappede, at Folketinget skal have de nødvendige oplysninger omkring forslaget økonomiske konsekvenser, således at der kan afsættes de fornødne ressourcer, og at der skal stilles krav til alle de bemyndigede enheder, der benytter sig af undtagelserne, for at forebygge misbrug.

I et [debatindlæg](#) i Altinget den 17. januar 2018 var Margrete Auken fortaler for, at forfattere og forlag, hvis værker bliver stillet gratis til rådighed for de læsehandicappede af Nota, ikke skal have kompensation fra staten. Nota betaler fuld kompensation til hardware- og softwareleverandører, de betaler møbler og husleje og løn til de ansatte, uanset at formålet med Notas virksomhed absolut er anerkendelsesværdigt og prisværdigt. Danske Forlag, Dansk Forfatterforening, Danske Skønlitterære Forfattere og UBVA spurgte derfor, hvorfor forfattere og forlag ikke skal have betaling for det produkt, de leverer. [Se kommentar fra Danske Forlag og forfatterforeningerne.](#)

Et andet område, som kan komme til at påvirke det digitale marked, er det såkaldte direktiv om tilgængelighed, som pt. forhandles i EU. Direktivet stiller krav til en række platforme og produkter, herunder e-bøger, om kommerciel tilgængelighed for handicappede. Danske Forlag har været i dialog med MEP Morten Løkkegaard, som er rapporteur for den gruppe i Parlamentet, som arbejder med direktivet, og påpeget, at hvis forlagene bliver tvunget til at stille alle filer til rådighed i åbne formater, så øges risikoen for ulovlig kopiering markant, ligesom et sådant krav vil være en barriere for udviklingen af nye innovative platformsløsninger. Vi har derfor opfordret til, at tilgængelighedsdirektivet bør give mulighed for, at kravet om kommerciel tilgængelighed kan fraviges i de tilfælde, hvor en privat eller offentlig myndighed som f.eks. Nota servicere grupper af handicappede, som har helt særlige behov, som erhvervslivet vanskeligt kan honorere. Danske Forlag arbejder også tæt med Dansk Erhverv om denne dagsorden.

Litteraturpolitik og læsning

Danske Forlag har i 2017 indledt dialog med forfatterforeningerne og Boghandlerforeningen om en fælles henvendelse til kultur- og undervisningsministeren om, hvordan vi skaber læselyst og lyst til fordybelse i litteraturen hos børn og unge i en tid, hvor bogen mere end nogensinde før er i konkurrence med mere hurtige og flygtige medier. Udgangspunktet for en henvendelse er, at litteraturen er en vigtig del af vores kulturelle og demokratiske dannelse, og at flere undersøgelser illustrerer de positive effekter af læsning af litteratur ikke mindst i forhold til børns og unges udvikling og brud med social arv. Læsning er en grundforudsætning for uddannelse, og en stor engelsk undersøgelse har dokumenteret, at lystlæsning har større betydning for børns udvikling end deres forældres uddannelsesniveau.

I 2017 offentliggjorde Kulturstyrelsen undersøgelsen Børns Læsning 2017, som viser, at de 9-13-årige generelt læser mindre i fritiden, og ultimo 2017 viste den internationale Pirls-læseundersøgelse, at danske elever læser signifikant dårligere end i 2011. Pirls viser også, at danske elevers læseglyde – sammen med de svenskes – er lavest blandt alle. Kun 20 procent af de danske elever siger, at de »rigtig godt kan lide at læse« mod 43 procent internationalt.

Danske Forlag mener, at der er en væsentlig samfundsinteresse i, at børn og unge læser, og vi anbefaler derfor, at der fra politisk side tages initiativ til en stabil og langsigtet strategi for læsefremmende initiativer.

Danske Forlags bestyrelse havde i løbet af foråret 2017 drøftelser om at sætte vækst på dagsordenen. Fra politisk side er der selvsagt interesse for erhverv, som arbejder med en vækstdagsorden, da vækst kan skabe arbejdspladser og øget skattegrundlag. Der opstår løbende interesse for de kreative erhverv som vækst drivere, hvor især mode, design, film og spil har været markante i forhold til at få skabt et billede af brancher, som interesserer sig for vækst, og som ønsker dialog med det offentlige om at skabe bedst mulige rammebetingelser for vækst.

Hos Danske Forlag er der i forhold til branchens muligheder for vækst og innovation primært fokus på de politiske rammebetingelser relateret til rettigheder, som udgør helt grundlæggende forudsætninger for geninvesteringer i nyt indhold. Endvidere arbejdes der aktivt med de rammebetingelser, som på uddannelsesområdet udstikkes f.eks. i forhold til digitalisering. De seneste års statistik har vist, at forlagenes omsætning er vigende.

Der blev nedsat en gruppe af forlagsmedarbejdere, som lavede et udspil til bestyrelsen, hvor fokus har været på, hvordan projektstøttemidlerne henhørende under Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Litteratur i højere grad kan fremme vækst. Anbefalingerne er fremsendt til det nye projektstøtteudvalg, som er tiltrådt pr. 1. januar 2018.

Viden om branchen

Danske Forlags årsstatistik over forlagenes omsætning blev offentliggjort i april 2018. Statistikken viste en let stigning på 1,9 %. Det er især skønlitteraturen og faglitteraturen, der stod for stigningerne med hhv. 5,6 og 4,0 %. Forlagenes omsætning af børne- og ungdomslitteratur faldt derimod med 3,2 %, og omsætningen af læremidler havde et mindre fald på 0,5 %.

Ligesom det var tilfældet for 2016 kom stigningen fra forlagenes digitale omsætning. Det digitale salg steg fra 2016 til 2017 med 16,6 %, og forlagenes digitale omsætning udgør nu 18,5 % af forlagenes samlede omsætning. Det trykte salg havde et mindre fald på knap 0,9 %.

Det er fortsat primært lydbøger og andet digitalt salg (primært undervisningsportaler), som står for den digitale stigning. Lydbogsomsætningen steg med knap 33 %, og andet digitalt salg steg med 14,3 %. Men også e-bogsomsætningen havde en mindre stigning på 3,7 %. Omsætningen af lyd- og e-bøger udgjorde 20,4 % af omsætningen af skønlitteratur og 12,9 % af omsætningen af skøn-, fag- og børne- og ungdomslitteratur.

I forbindelse med offentliggørelsen af statistikken udtalte konst. formand Ulrik Hvilshøj, at det er positivt, at vi kan se, at det digitale marked vokser, da forlagene investerer i udviklingen af digital litteratur og læremidler. Og ikke mindst at den digitale stigning kun i begrænset omfang er sket på bekostning af omsætningen af den trykte bog, således at branchens omsætning i 2017 samlet set er gået frem.

Danske Forlag har været medinitiativtager til at få nedsat et uafhængigt litteraturpanel i regi af Slots- og Kulturstyrelsen, som skal følge udviklingen på det danske bogmarked, indsamle statistik og komme med forslag til forbedringer af statistikken. Panelet offentliggjorde i september 2017 den

tredje samlede oversigt over Bogen og Litteraturens Vilkår 2017. Rapporten viser bl.a., at andelen af ikke-læsere er faldende, men til gengæld læser danskerne ikke så hyppigt længere. Rapporten konkluderer også, at digitaliseringen på bogmarkedet i øjeblikket er mere udbudsdrivet end efterspørgselsdrivet, og skriver, at *”Uddannelsessektoren, forlag og biblioteker investerer i disse år store summer i digitalisering af læringsmidler samt almen fag- og skønlitteratur, men denne satsning står indtil videre ikke helt mål med brugssidens efterspørgsel efter digitale løsninger.”* Danske Forlag har gjort samme observationer og noterer samtidig, at danske forlag sammenholdt med andre lande er langt fremme ift. den digitale udvikling. Danske Forlag har i efteråret 2017 kontaktet kulturministeren og opfordret til, at Litteraturpanelets arbejde fortsætter.

Kulturministeriet og Danmarks Statistik har taget initiativ til igangsætning af et pilotprojekt, som skal afdække, om der er mulighed for at lave en statistik på titelniveau over salget af bøger i Danmark. Der er nedsat en følgegruppe, hvor Danske Forlag er repræsenteret, og det forventes, at pilotprojektet kan igangsættes i løbet af 2018.

Branchens metadata

I takt med at søgningen efter og salg af litteratur og lærebøger i stigende grad foregår online, stiger behovet for højere kvalitet af metadata. Danske Forlag har siden 2015 arbejdet med indførelsen og udbredelsen af det nye internationale klassifikationssystem Thema som erstatning for Boghandelens Varegrupper, der er en begrænset dansk klassifikation. Thema er nu ved at vinde international udbredelse, og senest har Amazon taget Thema i brug. I 2017 har Saxo indarbejdet Thema i deres grænseflade, således at kunderne oplever en bedre vejledning.

Danske Forlag har nedsat en national Thema-gruppe, hvor repræsentanter fra forlag, forhandlere, DBK og Publizon jævnligt mødes for at fremme brugen samt kvaliteten af Thema. For at højne både kvantitet og kvalitet har gruppen i efteråret 2017 afgivet anbefalinger til DBK, som administrerer Bogportalen, som er den brugergrænseflade, som både forlag og boghandlere benytter.

Det har ligget i naturlig forlængelse af arbejdet med at højne kvaliteten af metadata, at Danske Forlag i 2017 har nedsat en dansk ONIX-gruppe, som skal arbejde med at standardisere udvekslingen af metadata. Gruppen er ligesom Thema-gruppen bredt sammensat af repræsentanter fra forlag, forhandlere, Publizon og DBK m.fl. Gruppen arbejder pt. med at lave et dansk subset for ONIX.

Branchetræf med boghandlerne

Danske Forlag og Boghandlerforeningen har arrangeret det tredje branchetræf, hvor boghandlere, forlag og andre med interesse i den danske bogbranche mødes i Nyborg i maj 2018 for at blive inspireret og møde kolleger fra branchen. På branchetræffet kan deltagerne bl.a. møde Flemming Møldrup (DR og Maerkcp) om bogens rolle i fremtidens samfund, Poul Madsen om Ekstra Bladets digitale transformation og Jesper Friis (Lagkagehuset) om at skabe et hul i markedet. Interessen har været overvældende, og allerede i januar 2018 kunne vi melde udsolgt.

Internationalt arbejde og netværk

I forhold til hovedparten af de områder, som foreningen beskæftiger sig med, har foreningen stor glæde af et tæt internationalt, europæisk og nordisk samarbejde og netværk. Foreningen bliver velorienteret om, hvad der rører sig internationalt, og det er helt afgørende viden, når der skal navigeres i det nationale politiske system. Samtidig bidrager den tætte dialog med forlæggerforeninger i andre lande med inspiration og argumenter for, hvordan man gør tingene andre steder.

Samarbejdet med den europæiske forlæggerforening, FEP, har i 2017 haft fortsat fokus på Kommissionens reform af ophavsretten og implementering af Marrakesh-direktivet om tilgængelighed for syns- og læsehandicappede.

Den internationale forlæggerforening, IPA, har haft stor fokus på at udbrede forståelsen for ophavsrettens betydning for skabelsen af ny litteratur og læremidler og har i 2017 med den norske forlæggerforenings direktør, Kristenn Einarsson, i spidsen gjort en stor indsats for at sætte forlagenes ytringsfrihed på dagsordenen.

I september 2017 var Danmark vært for Nordisk Forlæggerråd, hvor repræsentanter fra de nordiske landes bestyrelser og sekretariater mødtes og drøftede den aktuelle situation for forlagene i de nordiske lande.

Danske Undervisningsforlags beretning april 2017 – marts 2018

Danske Undervisningsforlags årsberetning omhandler områder, som har særlig og specifik betydning for undervisningsforlagene. En række temaer med stor betydning for danske undervisningsforlag er tværgående for forlagsbranchen og derfor allerede omtalt i bestyrelsens beretning ovenfor. Det gælder f.eks. EU's reform af ophavsretten, hvor aftalelicensmodellen er udfordret, implementering af Marrakesh-traktaten og e-bøger til læsehandicappede, hvor Undervisningsministeriet og Nota service-rer læsehandicappede studerende.

Ulovlig kopiering af lærebøger

Ulovlig kopiering og deling af lærebøger er et fokusområde i Danske Undervisningsforlag. Vi modtager fortsat et større antal indberetninger fra medlemsforlag om krænkelse af rettigheder særligt på internettet. Vi samarbejder tæt med RettighedsAlliancen om at behandle sagerne. Ofte handler sagerne om, at digitale udgaver af lærebøger deles blandt studerende i lukkede grupper på Facebook. Her løses sagerne oftest ved en direkte henvendelse til de studerende, der har tilgængeliggjort lærebøgerne, og hvis der er en forbindelse til uddannelsesstedet, fx hvis det er en særlig facebookgruppe for studerende på et bestemt uddannelsessted, bliver ledelsen på det pågældende sted også orienteret om krænkelse og opfordret til at håndtere sagen og sætte forebyggende tiltag i værk.

Vi har desværre også sager, hvor der er tale om organiseret kriminalitet. Her er vi afhængige af politiet for at få sagerne løst, og vi må desværre konstatere, at politiet har få ressourcer til at håndtere den type sager. Et tilbagevendende eksempel er sagen om kopiforretningen Mr. Copy i Odense. Til trods for at ejeren blev idømt 6 måneders ubetinget fængsel i 2013, fortsatte han ulovlighederne, og da Danske Undervisningsforlag sammen med RettighedsAlliancen indgav en ny anmeldelse i februar 2016, kom sagen først for retten i september 2017. Her idømte retten i Odense ham 4 måneders ubetinget fængsel for ulovlig kopiering og salg af studieböger. Desuden blev han dømt til at betale et større erstatningskrav til rettighedshaverne. Men denne dom skulle heller ikke stoppe ejeren af Mr. Copy, så ulovlighederne fortsatte, og Danske Forlag har endnu engang sammen med RettighedsAlliancen anmeldt ham til politiet. Nu venter vi (igen) på politiets behandling af sagen.

I juni 2017 faldt der dom i en anden årelang sag, nemlig sagen om den ulovlige digitale studiebogstjeneste Lendstudy, som politiet lukkede ned allerede i 2014. Her blev bagmændene idømt 4 måneders betinget fængsel samt 100 timers samfundstjeneste ved retten i Odense. Straffen afspejler, at retten fandt, at der var tale om en grov krænkelse af ophavsretsloven, hvilket resulterede i fængselsstraffene. Baggrunden for sagen var, at Danske Forlag i samarbejde med RettighedsAlliancen politianmeldte Lendstudy i februar 2014, fordi Lendstudy ulovligt tilbød abonnement på læreböger mod et månedligt gebyr på 50 kr. Politiets ransagning viste en kopibule af format, hvor stakkevis af læreböger, med afskåret ryg, var blevet og stod klar til at blive scannet af tre store scannere. Tjenesten blev markedsført på Facebook og Google. Lendstudy kunne af gode grunde hurtigt være blevet populær, fordi det var muligt at tilbyde bögerne til langt under markedspris, fordi Lendstudy hverken betalte forfattere eller forlag, men i stedet stjal bögerne.

Det er naturligvis uholdbart, at sager som Mr. Copy og Lendstudy kan trække ud så længe. Derfor bidrager Danske Forlag til RettighedsAlliancens lobbyarbejde med at få rettighedskrænkelser prioriteret højere hos politiet og anklagemyndigheden.

Os Der Elsker Viden

Forebyggelse har også stået højt på agendaen i det forgangne år. Danske Forlag har i samarbejde med RettighedsAlliancen og en række brancheaktører udviklet og lanceret kampagnen 'Os Der Elsker Viden', der er målrettet studerende på videregående uddannelser. Kampagnen er hovedsageligt finansieret af ufordelbare midler fra Copydan Tekst og Nodes erhvervsmidler. Uddannelses- og Forskningsministeriet, Kulturministeriet, Nota og Dansk Erhverv også medafsendere på kampagnen.

Kampagnen skal over en 3-årig periode øge studerendes viden om lovlig og ulovlig kopiering - og få dem til at holde op med at dele fysiske og digitale studieböger ulovligt. Kampagnen arbejder med tre hovedbudskaber:

- De studerende skal oplyses om, at det *er* ulovligt - og skal have serveret værktøj og viden til lettere at kunne skelne mellem lovlig og ulovlig kopiering.
- De studerende skal få en forståelse af, at det i sidste ende går ud over dem selv, deres faglighed og studiemiljø, hvis de deler studieböger ulovligt.

- De studerende skal guides til at bruge de lovlige alternativer på en måde, så de oplever, at det er både rimeligt og fornuftigt.

Kampagnen indeholder en kampagnehjemmeside, der guider de studerende til lovlig kopiering og køb af studieböger. Samtidig giver kampagnen universiteter, biblioteker og boghandlere en platform at kommunikere til de studerende fra. Kampagnen består også af en facebookkampagne, herunder facebookside, annoncer, film og Google-annoncer. Desuden er der udviklet en materialepakke til download i form af logoer til både off- og onlinebrug, en mini-designguide samt en guide til regler om kopiering af studieböger.

Kampagnen blev lanceret ved studiestart august/september 2017, og allerede i oktober var status, at kampagnen havde opnået over 1,2 mio. eksponeringer på Facebook, heraf mere end 400.000 unikke brugere og over 15.000 klik til hjemmesiden.

RettighedsAlliancen har afsat en kommunikationsmedarbejder på deltid til at udvikle og drifte kampagnen. Medarbejderen har bl.a. fokus på at få uddannelsesinstitutionerne til at engagere sig i kampagnen og tage aktivt afstand fra ulovlig kopiering. Indtil videre er det lykkedes at få SDU til at melde klart ud, at de vil igangsætte tiltag. Dette sker på baggrund af en sag, som RettighedsAlliancen har behandlet, hvor studerende delte en række böger ulovligt i en facebookgruppe. SDU ser meget alvorligt på dette, og de har haft de studerende til samtaler og givet advarsler. Derudover vil University College Lillebælt lave en kampagne på bibliotekets hjemmeside og i deres LMS-system.

RettighedsAlliancens medarbejder arbejder også med monitorering af facebookgrupper, DBA og andre online platforme, hvor der foregår ulovlig deling af læreböger. Monitoreringsarbejdet består i

- at holde sig orienteret om nye grupper og nye ulovlige delinger på Facebook og registrere dem for regelmæssigt at overvåge dem,
- at kontakte brugere og facebookgrupper, som er blevet indberettet af forlagene, samt brugere og facebookgrupper, som RettighedsAlliancen opdager ulovligt deler/sælger læreböger,
- at få fjernet opslag om ulovlig deling/salg hurtigt og effektivt,
- at få spredt viden ud til mange på en gang, bl.a. ved at kontakte administratorer af facebookgrupper, hvor der ulovligt foregår deling/salg, og motivere dem til at dele viden med medlemmer og fjerne opslag om ulovlig deling af böger.

Anerkendelse af læreböger

Forlagene oplever i stigende grad, at læreböger og lærebogsskrivningen nyder mindre anerkendelse end tidligere, og at vilkårene for at skrive og udgive læreböger er blevet vanskeligere. Det skyldes primært de videregående uddannelsesinstitutioners fokus på forskning og publicering af forskningsartikler blandt andet i relation til den bibliometriske forskningsindikator (BFI) og karriereudvikling. Danske Forlag har derfor taget initiativ til et samarbejde med Dansk Forfatterforening, UBVA og DUN (Dansk

Universitetspædagogisk Netværk) om at skabe opmærksomhed om problemstillingen og øge anerkendelsen af lærebøgerne. I første omgang har vi sendt en opfordring til Udvalget om Bedre Universitetsuddannelser, og det har medvirket til, at der i udvalgets anbefalinger, som udkom i marts 2018, står, at universiteterne i højere grad skal anerkende værdien af at skrive lærebøger, at meritering af lærebøger kan fremme en god balance mellem forskning og uddannelse, og at meritering af lærebøger med fordel kan inddrages i det kommende meriteringsudvalg, som regeringen vil nedsætte. Nu arbejder vi videre med at få gjort ord til handling, og vi forventer på sigt, at en øget anerkendelse af lærebøger på universiteterne vil have en afsmittende effekt på lærebøger til andre videregående uddannelser.

It i folkeskolen

Danske Undervisningsforlag har fortsat haft stor opmærksomhed på de mange initiativer om digitale læremidler på folkeskoleområdet og aktivt bidraget til at udbrede kendskabet til medlemsforlagenes erfaringer og interesser. Fokus har været på at begrænse de u hensigtsmæssigheder, der opstår for forlagene som følge af beslutninger fra offentlig side, og samtidigt forebygge, at de forplanter sig til ungdomsuddannelserne.

Brugerportalen

Regeringen og KL's fælles brugerportalinitiativ for folkeskolen udvikler sig løbende. Det inkluderer bl.a. en fælles digital udviklingsplan for folkeskolen og dagtilbud, herunder ny fælles infrastruktur, fastlæggelse af fællesoffentlige standarder og kommunalt indkøbte læringsplatforme, som understøtter kommunikation og planlægning af læring. Flere medlemsforlag har deltaget i tekniske arbejdsgrupper med henblik på at bidrage til en fornuftig implementering af brugerportalen. Derudover har forlagsmedlemmer beredvilligt stillet op til adskillige workshops og interviews i forbindelse med konkrete projekter og analyser.

Brugerportalinitiativet indeholder mange gode intentioner om styrket it i folkeskolen, men der er desværre risiko for, at brugerportalen medfører negative konsekvenser for fremtidens læremidler og undervisning. Det tekniske setup er så komplekst, at det svækker mindre forlag og dermed konkurrencen, og beslutningstagernes manglende opmærksomhed på rettighedsspørgsmål under udviklingen af brugerportalinitiativet har øget risikoen for, at lærerne kommer til at bryde ophavsretten ved deling af læremidler. Sideløbende har vi oplevet en tiltagende interesse fra KL i at centralisere kommunernes indkøb af digitale læremidler, hvilket i det lange løb formentlig ville mindske konkurrencen. Danske Undervisningsforlag har løbende været i dialog med embedsmænd i Styrelsen for It og Læring (STIL) og KL om de muligheder og udfordringer, der tegner sig på folkeskoleområdet. I februar 2018 besluttede vi at løfte sagerne til øverste politiske niveau ved at skrive til undervisningsministeren og KL's formand. Undervisningsministeren anerkendte i sit svar udfordringerne og var enig med os i, at der er behov for at se på, hvordan vi fremmer et marked, der både indeholder innovative læremidler af høj kvalitet, små og store leverandører i konkurrence, og hvor det pædagogiske personale har adgang til et bredt udvalg af digitale læremidler. KL bekræftede

også vigtigheden af både små og store forlag og opfordrede til fleksible forretningsmodeller. Vi arbejder videre med sagerne og er bl.a. gået i dialog med Danmarks Lærerforening.

Følgegruppe om it i folkeskolen

Undervisningsministeriet nedsatte i 2016 en følgegruppe om it i folkeskolen, som Danske Forlag er repræsenteret i. Formålet med følgegruppen er at bidrage med viden og rådgivning til den styregruppe, der har igangsat en række projekter til understøttelse af brugen af digitale læremidler i undervisningen. Følgegruppen har blandt andet bidraget til den evaluering af indsatsen for it i folkeskolen, som blev igangsat januar 2018. Danske Undervisningsforlag mener, at det er vigtigt, at digitaliseringen sker med omtanke for den gode undervisning og for beskyttelse af rettigheder, samt at det vedblivende sikres, at de til enhver tid tilstedeværende præmisser understøtter et frit, kommercielt marked for udvikling og salg af læremidler.

Lettere indgåelse af databehandler- og dataaftaler

Når der overføres persondata fra skolerne til forlagene i forbindelse med brug af forlagenes digitale læremidler, skal der være indgået databehandler- og dataaftaler. Det har været en meget omstændelig proces at få aftalerne på plads, og mange forlag har været udfordret af det. Danske Undervisningsforlag har lagt mange kræfter i at gøre opmærksom på problemerne og har været i dialog med KL og Styrelsen for It og Læring for at få etableret mindre bureaukratiske procedurer for indgåelse af databehandler- og dataaftaler mellem forlagene og skolerne. I juni 2017 lykkedes det efter cirka halvandet års pres at få KL til at gribe ind og indstille til samtlige kommuner, at det er kommunen (og ikke de enkelte skoler), der er dataansvarlige og dermed forpligtede til at indgå aftalerne, således at forlagene kan indgå aftaler med de 98 kommuner i stedet for 14-1500 skoler.

Offentligt indkøb af digitale læremidler

Flere kommuner vælger at foretage indkøbet af digitale læremidler centralt, og i foråret 2017 blev Danske Forlag opmærksom på, at der i den forbindelse opstår spørgsmål om, hvorvidt indkøbet er udbudspligtigt, og hvis ja efter hvilke regler. Indtrykket var, at der i kommunerne er forskellig opfattelse af, hvilke udbudsretlige regler der gælder for indkøb af digitale læremidler, hvilket naturligvis er uhenigtsmæssigt, da det rejser usikkerhed om de indkøbsvilkår, som gælder i markedet.

For at bidrage til en større klarhed på området indhentede Danske Forlag et responsum fra advokat Jesper Fabricius, som helt overordnet konkluderer, at indkøb af digitale læremidler er omfattet af udbudslovens afsnit III, det såkaldte udbud light, som betyder, at anskaffelser, som overstiger knap 5,6 mio. kr., skal annonceres på forhånd og gennemføres efter en åben og transparent procedure, som ordregiver skal fastsætte på forhånd.

Danske Forlag kontaktede KL og opfordrede KL til at bidrage til, at der i kommunerne kommer en ensartet forvaltning af reglerne ved at gøre kommunerne opmærksomme på de regler, som gælder for indkøb af digitale læremidler.

Ultimo 2017 deltog Danske Forlag i et møde hos SKI, som er i overvejelser om at lade kommunernes indkøb af digitale læremidler være omfattet af rammeaftale 02.19, som skal være færdig ultimo 2018. En rammeaftale for digitale læremidler rejser en række spørgsmål i forhold til, hvordan den kan komme til at påvirke markedet og antallet af markedsleverandører. Forlag, der har speciale i læremidler til grundskolen, har typisk kun skolerne som kunder, og derfor kan en rammeaftale selvsagt få indgribende konsekvenser for særligt de små og mellemstore forlag og dermed for diversiteten og mangfoldigheden på læremiddelområdet.

Efter mødet gentog vi i en skriftlig henvendelse nedenstående opmærksomhedspunkter over for SKI:

- Danske Forlag arbejder for ytringsfrihed og mangfoldighed. Dertil kommer, at lærernes frie materialevalg er et vigtigt princip. Det giver anledning til bekymring, hvis en rammeaftale får den konsekvens, at nogle forlag reelt bliver udelukket fra at sælge digitale læremidler til skolerne. Forlag, som bliver udelukket, må indstille udviklings- og produktionsaktiviteter af digitale læremidler, og der vil ikke opstå nye digitale undervisningsforlag i rammeaftalens løbetid. Det skyldes, at det alene er skolerne, som er aftagere af digitale læremidler målrettet den danske folkeskole. Læremidlerne udvikles under hensyntagen til fælles mål og nationalt curriculum, og det er derfor heller ikke muligt alternativt at sælge de digitale læremidler til udlandet. Det må forventes, at uhensigtsmæssige konsekvenser af en rammeaftale særligt vil ramme de små forlag.
- Det er vigtigt, at et evt. udbud tager højde for, at kvalitet er et ofte afgørende parameter for valg af læremiddel, men også at kvalitet er subjektivt, og at den enkelte lærer ift. egne samt den enkelte klasses særlige forudsætninger og behov kan have præference for et læremiddel frem for et andet. Den store mangfoldighed på området både i antallet af forlag og antallet af læremidler afspejler disse forhold.

SKI meddelte i februar 2018, at SKI har besluttet, at digitale læremidler ikke kommer til at indgå som et separat område i det kommende udbud af SKI Rammeaftale 02.19. SKI vil dog arbejde videre med området i tæt samarbejde med bl.a. KL, herunder undersøge muligheden for at etablere et dynamisk indkøbssystem. Danske Undervisningsforlag vil selvfølgelig følge dette arbejde tæt.

Ulige konkurrence fra offentlig produktion af læremidler

Danske Undervisningsforlags medlemmer bliver løbende opmærksomme på, at offentlige uddannelsesinstitutioner selv udvikler og markedsfører digitale læremidler i direkte og ulige konkurrence med forlagene. Det står derfor højt på dagsordenen i Danske Undervisningsforlag at gribe ind over for den slags konkurrenceforvridende aktiviteter.

I foråret 2017 blev Danske Forlag opmærksom på, at den offentlige organisation HistorieLab havde produceret og udgivet undervisningsmaterialer og stillet materialerne gratis til rådighed for interesserede brugere bl.a. som e-bog på HistorieLabs hjemmeside. I samarbejde med forfatterforeningerne fik

vi professor ved Københavns Universitet Karsten Naundrup Olesen til at lave en konkurrenceretlig vurdering af HistorieLabs aktiviteter, hvor han bl.a. konkluderede, at HistorieLabs aktiviteter med at stille undervisningsmateriale til rådighed for andre undervisningsinstitutioner ville skulle udøves på markedsvilkår. Vi rettede på den baggrund henvendelse til HistorieLab, som meldte tilbage, at HistorieLab ikke havde planer om nye udgivelser af samme art, og på den baggrund besluttede vi ikke at foretage os yderligere i sagen.

I september 2017 offentliggjorde regeringen sit udspil til at sikre fair og lige konkurrence mellem offentlige og private aktører. Overskriften på udspillet var, at *Regeringen vil stramme lovgivningen og oprette en ny klagemyndighed, så den offentlige sektor holder sig til at løse kerneopgaverne i stedet for at gå private virksomheder i bedene*. Danske Forlag har arbejdet tæt sammen med Dansk Erhverv om denne dagsorden. Udspillets meldinger om klarere regler for og begrænsning af offentlige erhvervsaktiviteter, fair prissætning og lige vilkår samt bedre klagemuligheder og styrket håndhævelse af reglerne er alle temaer, som er relevante i forhold til de udfordringer, som forlagene oplever.

I april 2018 offentliggjorde regeringen en ny bred aftale med Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti og det Radikale Venstre, som skal sikre virksomheder mod ulige konkurrence fra det offentlige. Det fremgår af Finansministeriets pressemeddelelse, at *”Den offentlige sektor skal bruge kræfterne på sine kerneopgaver fremfor at konkurrere med private virksomheder på ulige vilkår. Det skal være lettere for virksomheder at klage, hvis de oplever unfair konkurrence.”* Fremover skal staten, kommuner og regioner sætte deres priser for erhvervsvirksomhed, så de lever op til anbefalingerne fra den internationale organisation OECD, og der oprettes en ny uafhængig klagemyndighed, som skal give virksomheder én klageindgang, hvis de oplever unfair konkurrence fra det offentlige.

Danske Forlag har i lyset af de udfordringer, vi oplever med uddannelsesinstitutioners produktion af læremidler, arbejdet tæt sammen med Dansk Erhverv for at få sat unfair konkurrence fra det offentlige på dagsordenen. Et tidligere udspil fra september 2017 omtalte, at der har været dialogmøde med erhvervsorganisationer, hvor Danske Forlag også deltog, og nævnte vores eksempel, hvor *”En statslig selvejende organisation udvikler læremidler og digitalt undervisningsmateriale med henblik på salg på det private marked, som sker i konkurrence med private virksomheder”* (VUC Syd-sagen). Danske Forlag hilser aftalen velkommen. Der er både tale om gode konkrete initiativer, men der sendes også et stærkt politisk signal, som forhåbentlig kan være med til at skabe bevågenhed ift. overvejelser om nye offentlige initiativer på læremiddelområdet.

Copydan Tekst og Node

I februar 2018 udbetalte Tekst og Node 330,6 mio. kr. til danske og udenlandske rettighedshavere. Det siger sig selv, at indtægterne fra kopiering er væsentlige ift. investeringer i nye læremidler, og Danske Forlag prioriterer derfor arbejdet i Tekst og Node højt.

På Tekst og Nodes generalforsamling i foråret 2017 blev næstformanden i Danske Undervisningsforlag, Hanne Salomonsen, valgt som ny formand. Det betyder en styrket indsats ift. arbejdet med at tilbyde aftaledækning, som både tilgodeser kundebehov og sikrer rettighedshavernes interesser. I

2017 har den nye lov om kollektiv forvaltning af ophavsret, som stiller en række krav til de kollektive forvaltningsinstitutioner, skullet implementeres. Det har været et ressourcekrævende arbejde, men sikrer en endnu højere grad af transparens, som Danske Forlag selvsagt bakker op om.

Politisk er der fortsat stor fokus på den udvidede aftalelicensmodel, som administreres af Copydan Tekst og Node, fordi den er udfordret af EU-Kommissionens reformplaner om en revision af ophavsretten. [Se Danske Forlags bestyrelses årsberetning under ophavsret.](#)

Medlemsmøder

Medlemsmøder april 2017 – april 2018

- 18.04.18: Møde om Bogforum
- 12.03.18: Møde med Area9 og Vækstfonden
- 18.09.17: Møde om tilgængelighed for læsehandicappede
- 14.08.17: Møde om kampagnen Os Der Elsker Viden
- 06.06.17: Møde om eksport
- 22.05.17: Møde om fordeling af Copydanvederlag
- 05.05.17: Møde om læringsplatforme

Medlemmer af bestyrelse og forretningsudvalg

Danske Forlags bestyrelse

- Stig Andersen, Gyldendal (formand indtil 08.03.18)
- Ulrik Hvilshøj, Gads Forlag (konst. formand fra 08.03.18)
- Lene Juul, JP/Politikens Forlag
- Lars Boesgaard, Lindhardt og Ringhof
- Søren Møller Christensen, Forlaget Vandkunsten
- Carsten Fenger-Grøndahl, Aarhus Universitetsforlag
- Erik Bjerager, Kristeligt Dagblads Forlag
- Ilse Nørr, Modtryk

Danske Undervisningsforlags forretningsudvalg

- Cliff Hansen, Alinea (formand)
- Hanne Salomonsen, Gyldendal Uddannelse (næstformand)
- Michael Haase, Haase Forlag
- Gorm Nielsen, Alrune – Special-Pædagogisk Forlag
- Henrik Borberg, Forlaget Multivers
- Torben Thuesen, Special-Pædagogisk Forlag
- Gert B. Nielsen, Forlaget Matematik (udtrådt 19.03.18)
- Rikke Luna Hall Sommer, FADL's Forlag

Tove From Jørgensen, GO Forlag
 Anette Wad, DJØF Forlag
 Thomas Skytte, Praxis
 Lise Scharff, Polyteknisk Forlag
 Birgit Vrå, Samfundslitteratur

Repræsentanter i udvalg m.v.

Danske Forlag har i årsberetningen valgt at sætte fokus på ovenstående temaer, men har herudover frivillige repræsentanter siddende i diverse udvalg, bestyrelser m.m., som gør en stor indsats for at sikre, at forlagenes synspunkter bliver hørt. Vi takker medlemmerne for den indsats, der ydes. En oversigt over Danske Forlags repræsentanter i forskellige nævn, udvalg m.m. findes på foreningens hjemmeside: <http://danskeforlag.dk/om-danske-forlag/udvalg-og-tillidsposter>

BogForums Messeudvalg	Julie Paludan-Müller, Gyldendal
	Camilla Høy, JP/Politikens Forlagshus
Copydan Arkiv	Gert B. Nielsen, Forlaget Matematik (udtrådt 19.03.18)
Copydan AVU-kopier	Gert B. Nielsen, Forlaget Matematik (udtrådt 19.03.18)
Copydan KulturPlus	Gert B. Nielsen, Forlaget Matematik (udtrådt 19.03.18)
Copydan Fællesforeningen	Hanne Salomonsen, Gyldendal
Copydan Verdens TV	Gert B. Nielsen, Forlaget Matematik (udtrådt 19.03.18)
Copydan Tekst & Node	Hanne Salomonsen, Gyldendal
	Suppleant: Christine Bødtcher-Hansen, Danske Forlag
Det danske Forfatter- og Oversættercenter Hald	Marianne Alenius, Museum Tusulanums Forlag
Digitalt Udvalg	Marianne Alenius, Museum Tusulanums Forlag, Jeppe Mossin, Gyldendal, Jeppe Branner, L&R, Jakob Harden, JP/Politikens Forlag, Christine Bødtcher-Hansen (sekretær), Danske Forlag
Federation of European Publishers, FEP	Stig Andersen (indtil 08.03.18), Gyldendal, Christine Bødtcher-Hansen, Danske Forlag
Foreningen Uglevirke	Søren Møller Christensen, Forlaget Vandkunsten, Gert B. Nielsen, Forlaget Matematik
Forfatterskolens bestyrelse	Jacob Søndergaard, Rosinante&Co.
	Suppleant: Louise Kønigsfeldt, Rosinante&Co
FUI, Fonden Undervisnings Information	Gorm Nielsen (formand), Specialpædagogisk Forlag
	Henrik Gejlager, Gyldendal
	Suppleanter: Cliff Hansen, Alinea (for Gorm Nielsen) og Michael Haase, Haase og Søns Forlag (for Henrik Gejlager)
International Publishers Association, IPA	Stig Andersen (indtil 08.03.18), Gyldendal, Ulrik Hvilshøj, G.E.C. Gads Forlag, Christine Bødtcher-Hansen, Danske Forlag
Jubilæumslegatet	Stig Andersen, Gyldendal (indtil 08.03.18)

	Ole A. Busck
	Lene Juul, JP/Politikens Forlag
	Lars Boesgaard, L&R
Kulturministeriets Netarkivs redaktion	Henrik Borberg, Forlaget Multivers
Statens Kunstfonds Repræsentantskab	Søren Møller Christensen, Forlaget Vandkunsten
Statens Kunstfonds dialogforum vedr. projektstøtte for litteratur	Nya Guldberg (Lindhardt og Ringhof)
	Sofie Voller (Politikens Forlag)
	Jenny Thor (Gyldendal)
	Karina Bell Ottosen (Aarhus Universitetsforlag)
Metadata-gruppe (Thema og Onix)	Christine Bødtcher-Hansen, Danske Forlag, Bo Dybkær, Boghandlerforeningen, Karin Erfurt, Boghandlerforeningen, Jacob Hald Pedersen, Gyldendal, Gertrud Smith, L&R, Kent Vedel, L&R, Lise Scharff, Polyteknisk Forlag, Jan Saarup-Hansen, Polyteknisk Forlag, Kim Holmgaard, Saxo, Morten Dvinge, Saxo, Erik Loklindt, DBK, Rikke Skov, JP/Politikens Forlag, Jakob Harden, JP/Politikens Forlag, Steffen Sørensen, Publizon, Dave Kensinger, Aarhus Universitetsforlag, Marie Bilde, Pruneau, Tyge Brink, Mofibo, Line Jung Lindhard, DBC, Hans Christian Højslet, Dafolo
Nordisk Forlæggerråd	Deltagerne i rådets møder udpeges af de respektive landes bestyrelser. Der er intet krav om, at delegaterne er medlem af de respektive landes bestyrelser.
Ophavsret.dk	Christine Bødtcher-Hansen, Danske Forlag
Projektgruppe vedr. skolebogsmessen i Århus	Gorm Nielsen, Specialpædagogisk Forlag
Projektgruppe vedr. Læringsfestivalen	Gorm Nielsen, Specialpædagogisk Forlag
Rettighedsalliancen, bestyrelse	Christine Bødtcher-Hansen, Danske Forlag
Statistikudvalget	Bjarne Ponikowski (formand), Gyldendal.
	Michael Haase, Haase og Søns Forlag
	Ulrik Hvilshøj, Gads Forlag
	Søren Stevnhoved, Lindhardt og Ringhof
	Christine Bødtcher-Hansen, Danske Forlag, er bisidder
Udvalget for vidensservice og rådgivning, Dansk Erhverv	Christine Bødtcher-Hansen, Danske Forlag
STIL, styregruppe for Materialeplatformen	Cliff Hansen, Alinea
STIL, følgegruppe for it i folkeskolen	Charlotte Enevoldsen, Danske Forlag
	Suppleant: Christine Bødtcher-Hansen, Danske Forlag
Årsmødevalgte revisorer for Danske Forlag	Michael Haase, Haase & Søns Forlag, Bjarne Ponikowski, Gyldendal

Medlemmer

Akademisk Forlag	Forlaget EgoLibris	Lindbak + Lindbak
Alfabeta	Forlaget Epsilon	Lindhardt og Ringhof A/S
Alinea	Forlaget Eudor	Lovebooks
Almennyttigt Forlag	Forlaget Forlæns	Modtryk
Alrune	Forlaget Klingbjerg	Munksgaard
Alt i Ord	Forlaget MATEMATIK	Museum Tusulanum Press
Arkitektens Forlag	Forlaget Metropol	Museum Tusulanums Forlag
Audioteket Lindhardt og Ringhof	Forlaget Multivers	Nota Acces
AV Forlaget Den Grimme Ælling	Forlaget NG	Nyt Juridisk Forlag
Bechs Forlag - Viatone	Forlaget Nucleus	Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck
Bibelselskabs Forlag	Forlaget Pressto	Nyt Teknisk Forlag
Biblioteksmedier	Forlaget Snepryd	Pixi
Bogværket	Forlaget Vandkunsten	Polyteknisk Forlag
Borgen	Forlaget Vestegnen	PRAXIS
C&K	Gads Forlag	Pretty Ink
Charlie Digital	Gjellerup	Rhodos, Internationalt Forlag for
Cicero	Gladiator	Videnskab og Kunst
ConDidact	GO Forlag	Rosinante
Content Publishing	Gyldendal	Roskilde Universitetsforlag
Dansk BiblioteksCenter	Handelshøjskolens Forlag	SAGA Egmont
Dansk Psykologisk Forlag	Hans Reitzels Forlag	Samfundslitteratur
Dansk Sprognævn	Historia Forlag	SBi Forlag
Dansklærerforeningens Forlag	Hr. Ferdinand	Sex & Samfund
Det Kgl. Vajsenhus' Forlag	Høst & Søn	Special-Pædagogisk Forlag
DigTea	Haase Forlag	Syddansk Universitetsforlag
DreamLitt ApS	Iliniusiorfik Undervisnings-	Systeme
Ekstra Bladets Forlag	middelforlag	Tiderne Skifter
Etlivsomordblind.dk	Informations Forlag	Trap Danmark
Fadl's Forlag	Jens Munk	Trojka
Flachs	Jensen & Dalgaard	TUR Forlag
Forlaget Alvilda	JP/Politikens Forlag	U Press
Forlaget Bostrup	Jurist- og Økonomforbundets	Vild Maskine
Forlaget Brændpunkt	Forlag	Aarhus Universitetsforlag
Forlaget Carlsen	Jyllands-Postens Forlag	
Forlaget Columbus	Kristeligt Dagblads Forlag	